

Przewrót majowy i jego konsekwencje

Materiał składa się z sekcji: „Wprowadzenie”, „Przyczyny zamachu”, „Przygotowania do zamachu”, „Przebieg przewrotu”, „Konsekwencje zamachu”, „Konsekwencje zamachu”, „Zamiast podsumowania”.

Wprowadzenie to fragment przemówienia wygłoszonego podczas spotkania w Bristolu w 1923 roku.

Materiał zawiera 12 ilustracji: fotografię z pożegnalnego spotkanie Józefa Piłsudskiego w Sali Malinowej w hotelu Bristol w 1923 roku, zdjęcie rządu w 1926 roku; spotkanie Józefa Piłsudskiego z Stanisławem Wojciechowskim; mostu Kierbedzia podczas zamachu; wojska pod Belwederem; walki podczas zamachu majowego; zdjęcie z pogrzebu ofiar zamachu.

Materiał zawiera również wypowiedź Tomasza Nałęczu współczesnego historyka, 11 ćwiczeń, w tym 11 interaktywnych oraz 9 poleceń dla ucznia.

Ćwiczenia znajdujące się na stronie są na zasadzie wyboru poprawnej odpowiedzi, odnoszą się do zdjęć lub fragmentów tekstów. Znajdują się również ćwiczenia podsumowujące oraz jako przypomnienie wcześniejszych wiadomości.

Audiobook: Józef Piłsudski o przyczynach przewrotu majowego.

Bibliografia:

- Źródło: *Fragment przemówienia wygłoszonego podczas spotkania w hotelu „Bristol”*, [w:] Józef Piłsudski, *Pisma zbiorowe: wydanie prac dotychczas drukiem ogłoszonych*, t. 6, Warszawa 1990, s. 31.
- Źródło: *Wypowiedź Tomasza Nałęczu – współczesnego historyka*, [w:] Tomasz Nałęcz, *Dzieje narodu i państwa polskiego*, Warszawa 1991.
- Źródło: *Wywiad Józefa Piłsudskiego dla „Kuriera Poznańskiego” z 25 maja 1926 roku*, [w:] S. B. Lenard, M. Sobańska-Bondaruk, *Wiek XX w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, Warszawa 1998, s. 165–166.

Przewrót majowy i jego konsekwencje

Oś czasu – przewrót majowy i jego skutki

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Wprowadzenie

W 1923 roku Józef Piłsudski zdecydował się porzucić działalność polityczną. Zrezygnował ze wszystkich pełnionych funkcji i osiadł w podwarszawskim Sulejówku. Oficjalnym powodem odsunięcia się od polityki były spory w zarządzaniu wojskiem, w rzeczywistości jednak Piłsudski był rozczarowany sytuacją polityczną w kraju i zmęczony nagonką, prowadzoną wobec niego przez prawicę.

Pożegnalne spotkanie Józefa Piłsudskiego w Sali Malinowej hotelu Bristol 3 lipca 1923 roku. Uczestniczyło blisko 200 osób. Podczas spotkania Piłsudski tłumaczył powody swojego odejścia z polityki

Źródło: a. nn., domena publiczna.

“ Fragment przemówienia wygłoszonego podczas spotkania w hotelu 'Bristol'

Zapluty, potworny karzeł na krzywych nóżkach, wypływający swoją brudną duszę, opluwający mnie zewsząd, nie szczędzący niczego, co szczędzić trzeba – rodziny, stosunków, bliskich mi ludzi, śledzący moje kroki, robiący małe grymasy, przekształcający każdą myśl odwrotnie – ten potworny karzeł pełzał za mną, jak nieodłączny druh, ubrany w chorągiewki różnych typów i kolorów – to obcego, to

swego państwa, krzyczący frazesy, wykrzywiający potworną gębę, wymyślający jakieś niesłychane historie, ten karzeł był moim nieodstępnym druhem, nieodstępnym towarzyszem doli i niedoli, szczęścia i nieszczęścia, zwycięstwa i klęsk.

Źródło: *Fragment przemówienia wygłoszonego podczas spotkania w hotelu „Bristol”, [w:] Józef Piłsudski, Pisma zbiorowe: wydanie prac dotychczas drukiem ogłoszonych*, t. 6, Warszawa 1990, s. 31.

Ćwiczenie 1

Na podstawie *Fragmentu przemówienia wygłoszonego podczas spotkania w hotelu* wskaż, w jaki sposób Józef Piłsudski tłumaczył swoją decyzję o odejściu z polityki.

- ☐ kryzysem gospodarczym w II RP objawiającym się hiperinflacją
- ☐ przejęciem władzy przez osoby niemające ku temu predyspozycji i tworzące negatywny wizerunek Piłsudskiego
- ☐ problemami II RP na arenie międzynarodowej, a zwłaszcza kryzysem w stosunkach polsko-niemieckich

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Mimo usunięcia się z głównej sceny politycznej Piłsudski nigdy nie stał się politycznym emerytem. Chętnie udzielał wywiadów, krytykował kolejne ekipy rządowe, a szczególnie negatywnie odnosił się do posłów i partyjniactwa panującego w polskim sejmie. Również na te elementy zwracał uwagę, tłumacząc, dlaczego zdecydował się na zamach.

Przyczyny przewrotu majowego

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/b/P15ODTXNJ>

Wywiad Józefa Piłsudskiego dla „Kuriera Poznańskiego” z 25 maja 1926 r.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Nagranie wywiadu z Józefem Piłsudskim dla „Kuriera Poznańskiego” z 25 maja 1926 r.
Zawiera informacje o przyczynach przewrotu majowego.

“ Wywiad Józefa Piłsudskiego dla 'Kuriera Poznańskiego' z 25 maja 1926 roku

Wiem, że winienem obszerne wytłumaczenie wypadków w mojej ojczyźnie. Nie chcę zatrzymywać się długo na różnych detalach, które

dotąd zbieram jako materiał historyczny, lecz dam panu ogólny przebieg wypadków, tak jak on wrył się w moją pamięć. Przypuszczam, że pan pamięta, że przez cały początek roku bieżącego, nie mówiąc już o końcu roku ubiegłego, toczę usilną walkę o naprawę stosunków w Rzeczypospolitej, specjalnie zaś w wojsku. Walka ta w swoich perypetiach nie dawała nigdy decyzyjnego rezultatu. Tak, że wydawało się, że przeciwko moim postulatom ześrodkowały się wszystkie siły, które według mnie zatrzymały proces rozwoju Polski, a zwiększając ustawicznie demoralizację i gangrenę aparatu państwowego, czyniły dla mnie niemożliwym trwanie dłużej w bezczynności. Oburzała mnie specjalnie absolutna bezkarność wszystkich nadużyć w państwie i wzrastająca coraz bardziej zależność państwa od wszystkich 'nuworyszów', którzy na równi ze mną i wielu ludźmi przyszli do państwa polskiego ubodzy i zdążyli kosztem państwa i kosztem wszystkich obywateli w kilka krótkich lat wyrosnąć na potentatów pieniężnych, chcąc, by ku hańbie naszej ojczyzny, państwo we wszystkich drobiazgach zależało od nich.

Ostatnim momentem, który mnie zmusił do decyzji, było utworzenie rządu przypominającego mi bezecnej pamięci rząd, z powodu którego wyszedłem ze służby państwowej, nie chcąc swoim imieniem i służbą popierać ludzi, którzy, zdaniem moim brali udział w najcięższej zbrodni, dokonanej na Polsce – zabójstwie Prezydenta Rzeczypospolitej, Gabriela Narutowicza, mego zresztą osobistego przyjaciela.

Źródło: Wywiad Józefa Piłsudskiego dla „Kuriera Poznańskiego” z 25 maja 1926 roku, [w:] S. B. Lenard, M. Sobańska-Bondaruk, *Wiek XX w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, Warszawa 1998, s. 165–166.

Ćwiczenie 2

Na podstawie *Wywiadu Józefa Piłsudskiego dla „Kuriera Poznańskiego”* wskaż przyczyny zamachu stanu z 1926 r., podawane przez Józefa Piłsudskiego.

- ☐ przejęcie władzy przez ekipę, która była odpowiedzialna za śmierć Narutowicza
- ☐ realizacja interesów partyjnych zamiast racji stanu
- ☐ korupcja w życiu politycznym
- ☐ liczne zamachy stanu
- ☐ uzależnienie II RP od sąsiadów
- ☐ brak stabilności politycznej
- ☐ zahamowanie rozwoju państwa
- ☐ znudziła mu się bezczynność polityczna
- ☐ brak ostatecznego kształtu terytorialnego państwa

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Rząd w 1926 r. z premierem Wincentym Witosem. Pełnił urząd trzykrotnie: w 1920 r., 1923 r., 1926 r. Od lewej: J. Tarnawa-Malczewski, A. Chądzyński, S. Grabski, S. Piechocki, S. Smólski, S. Osiecki, W. Witos, W. Kiernik, J.

Ćwiczenie 3

Wskaż, kto stał na czele wspomnianego przez Piłsudskiego rządu.

☐ Kazimierz Bartel

☐ Wincenty Witos

☐ Gabriel Narutowicz

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Wśród przyczyn zamachu, oprócz tych wskazywanych przez Piłsudskiego, a dotyczących przede wszystkim sfery życia politycznego, można było również zauważyć przyczyny natury gospodarczej: bezrobocie, spadek produkcji przemysłowej, hiperinflacja. Rząd, kierowany przez [Władysława Grabskiego](#) wprowadził kilka istotnych reform, które po części zażegnały powojenny kryzys gospodarczy np. zahamowały hiperinflację.

Ćwiczenie 4

Wskaż, które z wymienionych reform należy łączyć z Władysławem Grabskim.

☐ wprowadzenie interwencjonizmu gospodarczego

☐ wprowadzenie nowej waluty: złoty polski

☐ utworzenie Banku Polskiego

☐ powołanie Giełdy Papierów Wartościowych

☐ ustabilizowanie Skarbu Państwa

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Niestety wojna celna z Niemcami znowu zachwiała gospodarką II RP. W 1926 roku kolejny raz doszło do zbliżenia między naszymi najgroźniejszymi sąsiadami: Niemcami i ZSRS. Oba państwa zawarły traktat berliński, gwarantujący neutralność sygnatariuszy w przypadku agresji państwa trzeciego na jedną ze stron konfliktu. Budziło to obawy o bezpieczeństwo Polski, która miała niepewną sytuację międzynarodową. Wiele wątpliwości wywoływała niestabilna sytuacja gospodarcza, niechęć społeczeństwa polskiego do rządów koalicji Chjeno-Piasta (chadecji, endecji i PSL 'Piast'). W byłym [Naczelniku Państwa](#), bohaterze walki o niepodległość, zaczęto upatrywać 'męża opatrnościowego', który poprawi sytuację kraju.

Ćwiczenie 5

Wskaż miasto, w którym 6 listopada 1923 r. doszło do strajku.

☐ Kraków

☐ Lwów

☐ Poznań

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Przygotowania do przewrotu majowego

Najprawdopodobniej przygotowania do zamachu trwały już od jesieni 1925 roku. Zwolennicy Piłsudskiego (dawni legioniści, członkowie [POW](#)) prowadzili aktywną propagandę. Głosili, że tylko on może uporządkować sytuację w kraju. Decydująca faza starań nastąpiła w kwietniu 1926 roku. Wówczas gen. [Gustaw Orlicz-Dreszer](#) wydał rozkaz postawienia w stan gotowości oddziałów, które planowano w razie zamieszek oddać do dyspozycji, Piłsudskiemu. Natomiast 10 maja [gen. Lucjan Żeligowski](#) (minister spraw wojskowych) polecił zgromadzić na ćwiczeniach w Rembertowie (niedaleko Sulejówka) specjalnie dobrane oddziały. Następnego dnia rozeszła się pogłoska o ostrzelaniu willi Piłsudskiego przez nieznaną sprawców. W stolicy coraz częściej dochodziło do demonstracji zwolenników Piłsudskiego. W niektórych kawiarniach grano *Pierwszą brygadę*.

Ćwiczenie 6

Wskaż przyczynę grania w kawiarniach *Pierwszej Brygady* w maju 1926 r.

☐ był to utwór jednoznacznie dotyczący przeszłości niepodległościowej Marszałka

☐ był to utwór o charakterze wojennym i zachęcał do agresywnych działań

☐ przypadkowo, właściciele kawiarni tak się umówili

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Rozrzucano ulotki z hasłami: 'Niech żyje Wódz Naczelny Józef Piłsudski', 'Nie damy rozkradać Polski'.

12 maja 1926 roku Piłsudski przejął dowództwo nad zgromadzonymi w Rembertowie wojskami. Wraz z nimi wyruszył do stolicy. Liczył na to, że manifestacja siły wystarczy, aby prezydent Wojciechowski zrezygnował z funkcji, a rząd podał się do dymisji.

Przebieg przewrotu majowego

Na warszawskim moście Poniatowskiego doszło do spotkania Piłsudskiego z prezydentem Stanisławem Wojciechowskim. Najprawdopodobniej Wojciechowski nie zdecydował się na złamanie konstytucji i nie ugiął się przed żądaniami Piłsudskiego zdymisjonowania rządu i przekazania mu władzy.

Józef Piłsudski przed rozmową z prezydentem Stanisławem Wojciechowskim na moście Poniatowskiego 12 maja 1926 r. Po prawej stronie gen. Gustaw Orlicz- Dreszer

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Polecenie 1

Wyjaśnij, na jakich podstawach 'osobistych' Piłsudski mógł opierać swoją nadzieję, że Wojciechowski w sposób pokojowy odda mu władzę.

Spotkanie z prezydentem zakończyło się fiaskiem dla Piłsudskiego, dlatego 12 maja rozpoczęły się walki pomiędzy siłami wiernymi rządowi i oddziałami wspierającymi Józefa Piłsudskiego. Rozpoczął się **zamach majowy**, zwany **przewrotem majowym**. Początek walk owiany jest tajemnicą: najprawdopodobniej któryś z żołnierzy nie wytrzymał napięcia i oddał strzał, formalny rozkaz użycia broni nie został bowiem wydany. **Pierwsze strzały padły 12 maja około godziny 19.00**. Siły Piłsudskiego kolejno przejęły most Kierbedzia, plac Zamkowy, Krakowskie Przedmieście i plac Saski z siedzibą Prezydium Rady Ministrów i gmachem Sztabu Generalnego.

Dzięki opanowaniu przez piłsudczyków dwóch ostatnich budynków rząd stracił kontakt z wojskami na prowincji. Oddziały zamachowców wyparły także do Belwederu rządowe siły garnizonu warszawskiego. Wojskami wiernymi legalnym władzom dowodził w stolicy gen. Juliusz Malczewski.

Most Kierbedzia łączący Warszawę z przedmieściem Pragi, obsadzony 12 maja przez 30 pułk piechoty broniący Warszawy przed piłsudczykami

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Polecenie 2

Przyjrzyj się fotografii przedstawiającej *Most Kierbedzia łączący Warszawę przedmieściem Pragi, obsadzony 12 maja przez 30 pułk piechoty broniący Warszawy przed piłsudczykami*. Zwróć uwagę, że obok mostu stoi tłum gapiów. Wyjaśnij, o czym to mogło świadczyć.

Wojska pod Belwederem – przewrót majowy

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Ćwiczenie 7

Wskaż, czyją siedzibą był Belweder w 1926 roku (w czasie zamachu).

☐ Rady Ministrów

☐ Parlamentu II RP

☐ Prezydenta II RP

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Polecenie 3

Poszukaj informacji w dostępnych źródłach, czy Belweder zmienił swoje przeznaczenie w kolejnych latach.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Wieści o walkach w stolicy szybko rozniosły się po kraju. Wielu dowódców przeżywało ogromne dylematy, jak się zachować, po której stronie się opowiedzieć. Rozterki przeżywali zwłaszcza ci, którzy wraz z Piłsudskim działali w POW czy walczyli w Legionach. Na przykład Kazimierz Sosnkowski wysłał wojsko na pomoc stolicy, a następnie próbował

popęłnić samobójstwo. Generał [Władysław Sikorski](#), dowódca we Lwowie, mimo niechęci do Piłsudskiego, nie zdecydował się wysłać sił na pomoc rządowi, tłumacząc to koniecznością ochrony granic i przeciwdziałania ewentualnym walkom z Ukraińcami. Nie dotarły także wierne rządowi oddziały choćby z terenu Wielkopolski z powodu ogłoszenia przez Polską Partię Socjalistyczną (PPS) strajku kolejarzy. Początkowo socjaliści popierali Piłsudskiego. On sam zresztą miał pepeesowski rodowód, niemniej stwierdził, że 'wysiadł z czerwonego tramwaju na stacji niepodległość'.

Konsekwencje zamachu

Brak poparcia rządu przez siły spoza stolicy, a także przechodzenie na stronę zamachowców oddziałów początkowo wiernych rządowi to główne czynniki, które zadecydowały o sukcesie Piłsudskiego. Zaognienia sytuacji nie chciał też prezydent Wojciechowski. Obawiał się, że wojna domowa może doprowadzić do jeszcze większego osłabienia kraju na arenie międzynarodowej. W związku z tym 14 maja złożył swój urząd. Tego samego dnia dymisję rządu ogłosił premier Wincenty Witos.

Walki podczas przewrotu majowego

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Walki podczas przewrotu majowego

Źródło: a. nn., domena publiczna.

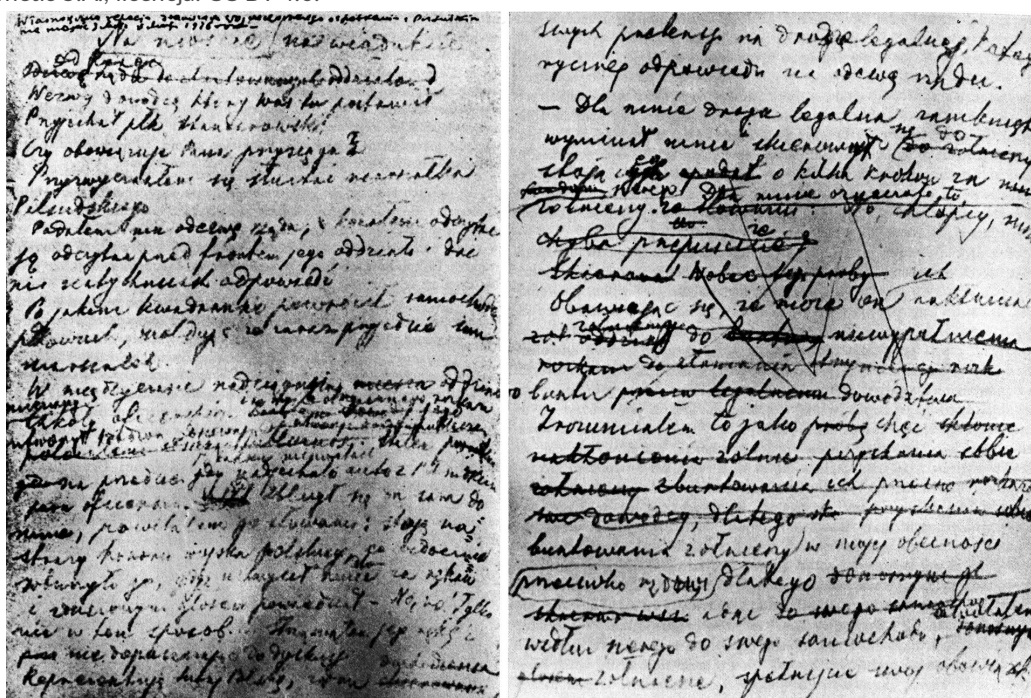
Walki podczas przewrotu majowego

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Polecenie 4

Powyższe fotografie wykonano podczas zamachu Piłsudskiego. Wypisz wnioski, jakie można wyciągnąć co do charakteru walk toczonych w Warszawie.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Zapiski Prezydenta Wojciechowskiego z okresu przewrotu majowego

Źródło: a. nn., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 8

Wskaż, o czym świadczą liczne przekreślenia w zapiskach prezydenta Wojciechowskiego.

- ☐ braku umiejętności pisarskich autora
- ☐ emocjach i niezdecydowaniu prezydenta
- ☐ sporządzaniu ich w ukryciu

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Konsekwencje zamachu

Wyszczególnienie	Polegli oficerowie	Polegli szeregowcy	Ranni oficerowie	Ranni szeregowcy
Oddziały Piłsudskiego	8	99	26	266
Oddziały rządowe	17	81	40	274
Nierozpoznani polegli wojskowi		10	–	–
Razem straty Wojska Polskiego	25	190	66	540

Wyszczególnienie	Polegli	Ranni
Straty wśród osób cywilnych	164	314
Ogółem straty	379	920

Polecenie 5

Na podstawie danych, wyjaśnij czy potwierdza się zasada, że w czasie wojny walczą żołnierze, a giną przede wszystkim cywile.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

'Taka była cena, jaką społeczeństwo zapłaciło za pragnienie Piłsudskiego, by przywrócić dyscyplinę w państwie, wzmocnić władzę centralną i pokierować losami Polski' – zauważa współczesny historyk Wojciech Roszkowski. Piłsudski po zakończeniu walk próbował doprowadzić do uspokojenia emocji i pojednania z żołnierzami, którzy walczyli po stronie rządowej. Powiedział między innymi: 'znacie mnie i jeśli nie wszyscy kochać mnie potraficie, wszyscy musicie mnie [cenić] jako tego, który Was do wielkich zwycięstw prowadzić potrafił'.

Wywiady prasowe, których chętnie udzielał (choćby ten zaprezentowany na początku lekcji), miały przekonać społeczeństwo, że w swoich poczynaniach kierował się wyłącznie racją stanu i rzeczywistym pragnieniem uzdrowienia sytuacji wewnętrznej.

Ofiarom zamachu urządzono na polecenie Piłsudskiego wspólny pogrzeb

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Polecenie 6

Wyjaśnij, dlaczego Piłsudski zaproponował zorganizowanie wspólnych uroczystości pogrzebowych.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Kolejny już raz uprawnienia głowy państwa przejął, zgodnie z konstytucją, marszałek sejmu Maciej Rataj. Następnego dnia sztab Piłsudskiego ogłosił mało precyzyjnie, że prezydent przekazał Józefowi Piłsudskiemu władzę, uznając go 'za jedynie godnego i powołanego do rządzenia Rzeczpospolitą'.

Kapsuła czasu

Polecenie 7

Wyjaśnij, kiedy (w jakich okolicznościach) po raz pierwszy Rataj jako marszałek skorzystał ze swoich uprawnień konstytucyjnych, obejmując obowiązki głowy państwa.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Polecenie 8

Wyjaśnij, kiedy w historii Polski XXI wieku Marszałek Sejmu pełnił obowiązki prezydenta.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Nowy premier Kazimierz Bartel (na środku obok Piłsudskiego), matematyk, profesor Politechniki Lwowskiej, był zwolennikiem Marszałka, który objął w rządzie tekę ministra spraw wojskowych

Źródło: a. nn., licencja: CC BY 3.0.

31 maja 1926 roku parlament zatwierdził skład rządu, sankcjonując tym samym zamach dokonany przez Piłsudskiego.

Uważano, że Piłsudski, skoro nie przejął władzy dyktatorskiej, uznał konstytucyjne uprawnienia Rataja i zachował parlament, to najprawdopodobniej obejmie funkcję prezydenta. 31 maja Zgromadzenie Narodowe powołało go na ten urząd. Piłsudski pokonał kandydata endecji [Adolfa Bnińskiego](#). Jednak funkcji nie przyjął, ku zaskoczeniu zwolenników i przeciwników, wskazując na swoje miejsce Ignacego Mościckiego. Następnego dnia Zgromadzenie wybrało na prezydenta wskazanego profesora chemii.

Zamiast podsumowania

“ Wypowiedź Tomasza Nałęcza - współczesnego historyka

Bilans rządów Sejmu w latach 1922–1926 ciągle budzi emocje publicystów i kontrowersje wśród historyków. Jedni uważają, że w maju 1926 roku demokracja w Polsce została zamordowana. Inni są zdania, że zmarła śmiercią naturalną, a czyn Marszałka tylko skrócił agonię.

Owszem działalność Sejmu przed majem pozostawiała wiele do życzenia. Przede wszystkim nie potrafił on wyłonić trwałej większości rządowej. Gabinety zmieniały się dość często. A destabilizacja władzy nie sprzyjała rozwiązywaniu trudnych problemów kraju, w tym skomplikowanej sytuacji ekonomicznej i społecznej. [...]

Ale gromadzący dopiero doświadczenia parlamentaryzm miał też i wiele zalet. Jego zasługą była normalizacja w odbudowującym się z wojennego chaosu kraju. To zwołany w 1919 roku Sejm uporządkował życie polityczne i skierował je na tory legalizmu [...].

Parlamentaryzm i demokracja w istotny sposób oddziaływały na kształtowanie się modelu nowoczesnego Polaka, myślącego kategoriami własnego państwa i stopniowo wyzwalającego się z naleciałości i kompleksów czasów niewoli. Dzięki instytucji wyborów, decydujących o obliczu najważniejszej instancji państwowej, kształtowało się myślenie o władzy w kategoriach 'my', nie 'oni' – jak

zawsze oceniano zaborczy aparat przemocy. Tych procesów piłsudczycy stanowczo nie doceniali. W maju daleko już odeszli od swej socjalistyczno-radykalnej tradycji. Hołdowali poglądom elitarnym, wychodząc z założenia, że społeczeństwo nie potrafi rządzić się samo i musi być kierowane przez godniejszą władzy mniejszość, konkretnie zaś przez sprawdzoną w walkach o niepodległość elitę legionowo-peowiacką.

Źródło: Wypowiedź Tomasza Nałęcz – współczesnego historyka, [w:] Tomasz Nałęcz, *Dzieje narodu i państwa polskiego*, Warszawa 1991.

Polecenie 9

Na podstawie wypowiedzi Tomasza Nałęcz, sformułuj własną ocenę zamachu majowego.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 9

Przeczytaj uważnie tekst i uzupełnij brakujące informacje.

W związku z rezygnacją Stanisława Wojciechowskiego po zamachu majowym jednym z najistotniejszych problemów stał się wybór . Obradujące 31 maja 1926 roku dokonało tego wyboru. Jednak wybrany w I turze Józef Piłsudski nie przyjął tej funkcji i wskazał swojego następcę w osobie .

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 10

Wskaż, co było legalizacją zamachu dokonanego przez Józefa Piłsudskiego i jego współpracowników:

- ☐ wybór przez Zgromadzenie Narodowe na prezydenta Józefa Piłsudskiego
- ☐ przejęcie obowiązków głowy państwa przez Macieja Rataja
- ☐ otwarcie obrad sejmiku i przekazanie misji tworzenia rządu współpracownikowi Józefa Piłsudskiego

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 11

Dopasuj nazwiska do odpowiednich kategorii tabeli.

PREZYDENT

Wincenty Witos

Ignacy Mościcki

Maciej Rataj

Gabriel Narutowicz

PREMIER

Stanisław Wojciechowski

Kazimierz Bartel

MARSZAŁEK SEJMU

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Co potrafię?

Potrafię korzystać z różnych źródeł informacji.

Co wiem?

Wiem, kiedy miał miejsce zamach majowy.

Co rozumiem?

Rozumiem, dlaczego doszło do zamachu.